

PROF. DR. JORGJI BOLLANO

ARRITJET, VËSHTIRËSITË, SFIDAT E RF DHE STRATEGJIA E KKK PË TË ARDHMEN

Të nderuar pjesëmarrës në këtë sallë!

Konferenca e sotme, është e treta që KKK organizon në një periudhë tetë vjeçare të krijimit të vet. Dy të parat ishin me karakter shkencor, njëra në rang kombëtar dhe tjetra në rang ndërkombëtar. E sotmja është një Konferencë Jubilare në kuadrin e 100 Vjetorit të Pavarësisë së vendit, ku do të mbahen disa referime në të cilët do të trajtohen aspekte të ndryshme, të lidhura me kontabilitetin dhe zhvillimin e tij.

Në referimin tim do të përqëndrohem kryesisht në domosdoshmërinë e përsosjes së infrastrukturës ligjore dhe institucionale në fushën e kontabilitetit në këto dy dekadat e fundit dhe sidomos në përcaktimin e rrugëve që do të ndiqen për realizimin e strategjisë në të ardhmen, për ta bërë kontabilitetin sa më funksional e në përgjigje të kërkesave që ka sot shoqëria dhe ekonomia në veçanti, për ta bërë një busull që tregon se ku ndodhemi dhe ku do të arrijmë.

Shoqëria njerëzore në çdo fazë të zhvillimit të saj, ka patur nevojë për informacion për të gjitha fushat e veprimtarisë së saj, por sidomos për aktivitetin ekonomik. Këtë informacion më mirë se kushdo tjetër e siguron **KONTABILITETI**.

Kontabilitetit, në etapat e ndryshme të zhvillimit të tij, nga autorë të ndryshëm i janë dhënë përcaktime dhe kuptime të ndryshme. Sot me kontabilitet kuptojmë një sistem përmbledhës informacioni dhe komunikimi që përdoret për marrjen e vendimeve në përdorimin e burimeve ekonomike, i cili lejon kontrollin efektiv të përdorimit të këtyre burimeve si dhe vlerësimin e rezultateve të arritura nga aktiviteti ekonomik. Me këtë duhet të kuptojmë që një rëndësi të veçantë marrin pasqyrat financiare që përgatiten mbi bazën e kontabilitetit dhe u komunikohet të tretëve.

Në kohët moderne raportimi financiar merr një rëndësi shumë të madhe për faktin se shërben si “gjuhë e përbashkët” në hartimin e pasqyrave financiare të publikuara në vende të

ndryshme të botës. Për informacionin tuaj, sot standardet ndërkombëtare të kontabilitetit në fuqi nga 41 të hartuara janë vetëm 29 dhe vijon procesi i filluar pas vitit 2000, për kalimin nga SNK në SNRF, të cilat kanë arritur deri në SNRF 13. Gjithashtu sjell në vëmendjen tuaj dhe faktin që Bordi i Londrës si jemi mësuar në këto vite ta quajmë, prej Korrikut 2010 është emërtuar Fondacioni i Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

I kthehemi realitetit në vendin tonë. Ligji i miratuar nga Kuvendi i Shqipërisë, nr.9228, datë 29.04.2004 u emërtua Ligji “ Për kontabilitetin dhe Pasqyrat financiare” duke kombinuar në këtë mënyrë traditën me modernen. Aktualisht në vendin tonë struktura e raportimit financiar është organizuar në tre nivele bazuar në ligjin e mësipërm.

- **Në nivelin e parë** përfshihen njësitë ekonomike të cilat zbatojnë SNRF-të. Këto janë njësi ekonomike të listuara dhe me interes publik (bankat e nivelit të dytë, shoqëritë e sigurimeve dhe risigurimeve, fondet e letrave me vlerë) edhe kur ato nuk janë të listuara në një bursë zyrtare letrash me vlerë dhe njësitë e tjera ekonomike të mëdha, të palistuara kur ato kanë realizuar dy vitet e fundit njëkohësisht këto dy kritere:

A) të ardhurat vjetore mbi 1,250,000,000 lekë;

B) numrin mesatar vjetor të punonjësve mbi 100 persona.

- **Në nivelin e dytë** përfshihen njësitë ekonomike të vogla dhe të mesme që zbatojnë 14 SKK, të hartuara këto në koherencë me SNK (SNRF).

- **Në nivelin e tretë** janë mikronjësitë të cilat bëjnë raportimin mbi bazën e SKK 15 “Mbi parimet e kontabilitetit dhe të raportimit financiar nga mikronjësitë”.

Me këtë strukturë të raportimit financiar ne kemi arritur që të gjitha njësitë ekonomike të jenë objekt i rregullimit kontabël duke patur parasysh interesin për informacion kosto – përfitim dhe kapacitetet njerëzore. Shqipëria është një nga të paktat vende që ka implementuar standardet e kontabilitetit në këto tre nivele të cilën e konsiderojmë si një arritje madhore.

Për të arritur deri këtu KKK ka ndjekur këto rrugë:

Së pari, përshtatjen e kontabilitetit me ekonominë e tregut. Kjo u realizua me hartimin dhe miratimin e ligjit “Për kontabilitetin”, nr. 7661, datë 19.01.1993, plotësuar me hartimin e Planit Kontabël të Përgjithshëm, miratuar me VKM nr. 334, datë 09.07.1993. Këto dy dokumenta të rëndësishëm hodhën themelet e rregullimeve kontabël të ekonomisë së tregut dhe i

plotësuan me saktësi kërkesat e saj deri në vitin 2004. Këtë mund ta konsiderojmë si faza e parë të reformës në kontabilitet.

Së dyti, rishikimin e rregullimeve kontabël të realizuara në fazën e parë, duke ia përshtatur ndryshimeve të ndodhura në evoluimin e ekonomisë tonë dhe përfshirjen në të, të elementëve të rinj. Ky rishikim erdhi edhe si domosdoshmëri e impenjimit të vendit tonë në marrëveshje e konventa të ndryshme ndërkombëtare si dhe për vetë evoluimin e Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar, etj.

Për këtë qëllim u përgatit dhe u miratua ligji “Për Kontabilitetin dhe Pasqyrat Financiare” Nr 9228, datë 29.04.2004 në të cilin u përcaktua se në vendin tonë do të zbatoheshin standardet e kontabilitetit sipas klasifikimit përkatës. Realizimi i këtyre ndryshimeve ka kërkuar punë studimore dhe kërkimore duke shfrytëzuar përvojën botërore, atë të perëndimit të zhvilluar por dhe të lindjes në tranzicion pa lënë mënjanë përvojën e vyer shqiptare.

Në vitet e para të tranzicionit nuk gjendeshim në vakum përsa i përket kontabilitetit. Ai ekzistonte dhe siguronte informacionin e nevojshëm për atë që shërbente një ekonomie të centralizuar. Ne disponim një literaturë të profesorëve tanë të nderuar, si prof. Xhemil ÇELA, prof. Lefter KRIQI, specialistë të shquar si Pandeli GJIKA, Malo FRASHËRI, Laze FRASHËRI, etj. Kjo literaturë ishte ndërtuar me një frymë perëndimore pasi këta autorë kishin mbaruar studimet e tyre në perëndim.

Në këto dy dekadat e fundit një punë e lavdërueshme është bërë nga anëtarët e KKK, nga pedagogët e Universiteteve, nga Shoqatat Profesionale të cilët kanë punuar për plotësimin me literaturën e nevojshme për përgatitjen e specilistëve të rinj si dhe për trajnimin e vazhdueshëm të profesionistëve që punojnë në fushën e kontabilitetit.

Në këtë periudhë një kontribut shumë të çmuar ka dhënë Prof. Baki Berberi i cili duke qenë për një kohë të caktuar si Këshilltar në Ministrinë e Financave dhe Kryetar i KKK, ideoi dhe drejtoi reformën në fushën e kontabilitetit në Shqipërisë si pjesë e proceseve integruese të vendit tonë në Europë.

Në proceset e reformimit të kontabilitetit, një kontribut të rëndësishëm ka dhënë dhe Ministria e Financave me strukturat e veta dhe gjej rastin të përshëndes këtu Zotërinjtë Z. Ridvan BODE, Z. Genc RULI, z. Arben MALAJ, z. Anastas ANGJELI dhe Z. Kastriot ISLAMI, të cilëve në emër të KKK dhe emrin tim u shpreh mirënjohje dhe falenderime.

Por misioni i KKK nuk përfundon sot dhe nuk përfundon këtu. Në asnjë mënyrë dhe asnjë profesionist nuk kënaqet vetëm me atë që ka arritur por sheh përtej të sotmes.

Aktualisht, KKK është përfshirë në komponentin 2 “**Forcimi i kapaciteteve të KKK**” të projektit “**Përmirësimi i raportimit financiar të korporatave**” të firmosur nga Qeveria Shqiptare dhe financuar nga Qeveria Zviceriane dhe Banka Botërore, në kuadër të programit REPARIS. Si një produkt shumë i rëndësishëm i këtij projekti është dokumenti i hartuar në bashkëpunim me konsulentin e huaj “Strategjia e zhvillimit të KKK”. Në këtë dokument parashihen disa fusha prioritare strategjike si më poshtë:

A. PËRKTHIMI I SNRF

B. PËRMIRËSIMI I SKK

C. CILËSIA E RAPORTIMIT FINANCIAR DHE PËRPUTHSHMËRIA ME KUADRIN LEGJISLATIV TË BE NË KËTË FUSHË

Desha shkurtimisht të ndalem shkurtimisht në këtë dokument dhe në planet afatmesme për realizimin e strategjisë sa më sipër.

A. PËRKTHIMI I SNRF

KKK, duke filluar nga pranvera e vitit 2009, është angazhuar me shumë seriozitet në procesin e përkthimit të përditësimeve të SNRF-ve. Deri në këtë moment, kemi të publikuar në faqen e internetit të KKK të gjitha standardet ndërkombëtare dhe komentaret e tyre, varianti 2006, të gjitha përditësimet e tyre, përfshirë përditësimet e vitit 2012 si dhe të gjitha SNRF-të nga 1-13. Seti i fundit i përditësimeve, mbërritur nga Fondacioni i SNRF¹ në muajin Korrik 2012, pas përkthimit dhe rishikimit, i ka kaluar për miratim Ministrit të Financave dhe sapo ato përditësimet të shpallen zyrtarisht të detyrueshme për zbatim do të publikohen në faqen tonë të internetit. Aktualisht, gjeni në faqen tonë zyrtare edhe fjalorin e termave, përditësimi i vitit 2012.

Por, deri më sot, duhet theksuar fakti se ka egzistuar një problem në lidhje me SNRF-të pasi zbatuesit e tyre nuk kanë akoma një variant të konsoliduar ku të jenë përfshirë në variantin bazë, në kohë reale, të gjitha ndryshimet. Pra si thashë më lart, aktualisht janë publikime të

¹ Sot nuk emërtohet më IASB por që prej 1 Korrik 2010 emërtohet Fondacioni i Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar

veçanta standardet e vitit 2006 dhe të gjitha përditësimet e bëra për to në këto 6 vite. Këtë vështirësi KKK po e tejkalon me ndihmën e konsulentit të huaj, të cilët po përgatisin në bashkëpunim me stafin e KKK variantin e konsoliduar të vitit 2012, dhe këtë detyrë më pas stafi i KKK do ta realizojë me forcat e veta.

Aktualisht është në fazën e miratimit, si pjesë e dokumentit të strategjisë edhe procedura e përkthimit të SNRF-ve:

1. Do të rikonfirmohet komiteti i përkthimit dhe rishikimit të përkthimit duke përfshirë në të edhe përfaqësues nga shoqëritë e mëdha të auditimit, bankave apo shoqërive të sigurimit
2. Do të miratohen pranë Fondcionit të SNRF-ve në Londër procedurat dhe metodologjia e procesit të përkthimit
3. Është prokuruar dhe janë në fazën e trajnimeve anëtarët e Komitetit të Përkthimit dhe Rishikimit me programin e përkthimit TRADOS i cili do të mundësojë konsistencën e përkthimit të termave
4. Duke filluar nga viti 2014, KKK do të prodhojë me kapacitet e veta, variantin e konsoliduar të vitit 2013, e kështu do të jetë për çdo vit
5. KKK ka si objektiv, dhe po punon për ta realizuar atë sa më shpejt të jetë e mundur, publikimin e variantit në shqip të SNRF-ve të plota në Ëëbsite-n e Fondacionit të SNRF

B. PËRMIRËSIMI I SKK

KKK pasi e analizoi problemin, pas botimit të SNRF për SME dhe krahasimit të saj me SKK, arriti në përfundimin se:

1. Mes tyre kishte disa dallime thelbësore të cilat duheshin reflektuar
2. Mes tyre kishte të tjera dallime jo thelbësore
3. Kishte standarde që mungonin

Ruga e zgjidhjes:

1. Të përmirësohen SKK egzistuese duke pasqyruar në to ndryshimet thelbësore
2. Të hartohen SKK që mungojnë
3. Për vitin 2013 të bëhen ndryshimet e mësipërme
4. PF të vitit 2014, të hartohen mbi bazën e SSK të përmirësuara

5. Kur BE të marrë një qëndrim përfundimtar lidhur me adoptimin e SNRF për SME, atëherë KKK do të rishikojë vendimin e saj për setin e zbatueshëm të Standardeve të Kontabilitetit

Arsyet:

1. Profesionistët zbatues të SKK kanë fituar tashmë një eksperiencë 5 vjeçare dhe e kanë më të lehtë reflektimin e ndryshimeve sesa zbatimin e SNRF së plotë të SME-ve
2. Ndryshimet për SNRF për SME bëhen çdo tre vjet dhe jo çdo vit si ndodh me SNRF-të e plota
3. Kemi një memorandum mrëkuptimi me Kosovën ku është rënë parimisht dakord të punohet fillimisht me SKK e përmirësuara

Pse nuk janë bërë përmirësimet deri më tani?

1. Me qëllim që hartuesve të PF t'u lihej kohë e mjaftueshme për t'u përshtatur dhe për të njohur mirë SKK
2. Meqenëse SKK janë një variant i thjeshtuar i SNRF-ve të plota, ndryshimet e ndodhura në këto të fundit nuk ishin domosdoshmërisht të reflektuara në SKK
3. Në vitin 2009 u publikua SNRF për SME dhe mendimi ishte që SKK të përshtateshin me të dhe jo me ndryshimet e tjera të SNRF-ve të plota. Në atë moment KKK vendosi që ta rishikonte vendimin e përmirësimit në një periudhë 2 – 3 vjeçare.

C. CILËSIA E RAPORTIMIT FINANCIAR DHE PËRPUTHSHMËRIA ME KUADRIN LEGJISLATIV TË BE NË KËTË FUSHË

Manuali i zbatimit të KKK

Një nga detyrat e rëndësishme të KKK është dhe monitorimi i zbatimit të SKK dhe SNRF nga njësitë ekonomike. Por ky monitorim aktualisht është në nivel modest pasi burimet njerzore të KKK janë shumë të kufizuara. Por ajo ç'ka është më e rëndësishme, është cilësia e zbatimit të Standardeve. Në këtë kontekst, KKK është angazhuar që në zbatim të SKK të përmirësuara, në

bashkëpunim me konsulentin të punojë për hartimin e një manuali apo udhëzuesi në zbatim të SKK-ve.

Në këtë udhëzues përveç komenteve teorike do të gjejnë vend mjafueshëm ilustrimet praktike në zbatim të SKK e sidomos të ndryshimeve të bëra në kuadër të përputhjes më të mirë të SKK me SNRF për SME.

Gjithashtu, është parashikuar që të hartohet dhe një pyetsor në shkallë kombëtare me qëllim krijimin e një database të rëndësishëm lidhur me problemet dhe vështirësitë që hasin zbatuesit e standardeve në praktikën e tyre të përditshme. Këto komente e të tjera si to, gjithnjë të lidhura me pajtueshmërinë e kontabilitetit me standardet e raportimit financiar, padiskutim që do të gjejnë interpretimin apo ilustrimin praktik në këtë manual. Pritet që puna për manualin të përfundojë në verën e vitit që vjen pasi është në fazë përgatitore pyetsori.

Çfarë ka bërë KKK për transpozimin e Direktivës 4 të BE?

KKK prej kohësh mori iniciativën për të përgatitur tabelën e përputhshmërisë mes bazës tonë të raportimit financiar dhe Direktivës 4 të BE. Përfundimet tona, pa mburrje mund të them se ishin të njëjta me ato të Komponentit 1 të projektit të programit REPARIS “Përmirësimi i raportimit financiar të korporatave”. Përsa i përket ndryshimeve mes këtyre dy kuadrove të raportimit mund të thuhet se jo vetëm nuk ka dallime thelbësore por jemi krenarë që kemi bërë një hap kaq cilësor në drejtim të raportimit financiar duke aplikuar në vendin tonë SNRF dhe SKK të cilat janë në koherencë me këto ta parat. Prandaj KKK mbështetur në përfundimet e tabelës së përputhshmërisë se dallimet janë jo thelbësore, do të përfshijë në procesin e përmirësimit të standardeve vetëm pak prej tyre duke u angazhuar se me miratimin e variantit të rishikuar të Direktivës në Qershor të vitit 2013, do të përgatisë një tabelë të re përputhshmërie dhe sërish do të gjykojë duke patur gjithnjë si objektiv transpozimin e legjislacionit të BE në legjislacionin vendas i cili është kusht për integrimin e vendit tonë në BE.

Në këtë aspekt KKK ka përgatitur një draft për disa ndryshime dhe përmirësime në legjislacionin për kontabilitetin dhe PF, të cilin pasi ta diskutojë gjerësisht me palët e interesit do t’ja paraqesë për miratim Kuvendin e Shqipërisë.

Pa dashur të ndalem më gjatë në punën e bërë dhe sukseset e arritura nga KKK por dhe në vështirësitë që KKK ka përballuar në këto vite, dua të vë në dukje një fakt të padiskutueshëm. Realizimi i detyrave për të ardhmen do të kërkojë bashkëpunimin me të gjithë faktorët që kanë kontribuar në këtë fushë.

Ftojme dhe jemi të bindur që do të vazhdojë me një intensitet edhe më të lartë bashkëpunimi me akademikët, shoqatat e profesionistëve, Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve, Bordin e Mbikqyrjes Publike dhe organizmat rregullatore si Këshilli Mbikqyrës i Bankave, AMF dhe Autoriteti i Konkurrencës.

Ne jemi të ndërgjegjshëm që objektivat e caktuara do të mund të arrihen me punë, mirëkuptim dhe angazhim të të gjithë faktorëve të përmendur më lart.

FALEMINDERIT